

ECONOMY AND OPERATION OF NATIONAL ECONOMY

УДК 338.48
JEL F63

DOI: 10.26906/EiR.2024.4(95).3608

ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ ВІД ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ ТА ЇХНЄ ЗНАЧЕННЯ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Герасименко Тетяна Володимирівна*, кандидат геологічних наук, доцент
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

*ORCID 0000-0002-5437-437X

© Герасименко Т.В., 2024

*Стаття отримана редакцією 24.11.2024 р.
The article was received by editorial board on 24.11.2024*

Вступ. Галузь туризму є важливою складовою економіки багатьох країн, адже вона сприяє розвитку інфраструктури, створенню робочих місць та залученню інвестицій. В Україні туристична індустрія має значний потенціал для розвитку, однак, як і інші сектори економіки, вона потребує належного фінансування для забезпечення стабільного розвитку. Одним із основних джерел фінансування та підтримки економічної стабільності є податкові надходження, що здійснюються підприємствами туристичної галузі.

До пандемії коронавірусу й повномасштабного вторгнення РФ, туристична сфера складала 2,3% ВВП України й давала близько 375 тис. робочих місць. Однак реальний внесок туризму в якість життя й добробут українців був більшим, адже його мультиплікативний ефект стимулював зайнятість в суміжних галузях: транспорті, торгівлі, закладах харчування тощо. Такий непрямий результат того ж 2019 р. становив 7% ВВП і 1,2 млн робочих місць [10]. Звісно, є ще неофіційний сегмент бізнесу, пряме підрахування обсягів зробити неможливо. Також ці цифри не відображають внесок туризму в ментальне й фізичне здоров'я українців.

Актуальність дослідження податкових надходжень від підприємств галузі туризму обумовлена важливістю забезпечення стабільних фінансових потоків до державного бюджету через цей сектор економіки. При цьому важливо зазначити, що туризм не лише створює додаткові робочі місця, але й має високий потенціал для залучення інвестицій та розвитку інфраструктури. Однак, для ефективного функціонування цієї галузі необхідно не тільки ретельно оцінювати податкові надходження від підприємств сфери туризму, а також вивчати і потенційні напрямки для оптимізації податкового навантаження, що дозволить не лише покращити фінансування державних програм, а й сприяти підвищенню конкурентоспроможності українських туристичних підприємств на національному та міжнародному ринках.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Питання оподаткування туристичної галузі України стало об'єктом досліджень багатьох вітчизняних науковців, оскільки цей сектор економіки відіграє важливу роль у формуванні державних і місцевих бюджетів. Зокрема, Кравченко А.В. в своїй роботі аналізує особливості оподаткування суб'єктів туристичної діяльності, наголошуючи на важливості удосконалення податкової системи для підтримки туристичної індустрії в Україні [5]. Діденко А.В. досліджує систему оподаткування туристичного бізнесу в Україні, акцентуючи увагу на її основних аспектах та взаємозв'язках з економічною діяльністю галузі [4]. Розметова О.Г. вивчає питання державного регулювання оподаткування суб'єктів туристичної діяльності, підкреслюючи роль державної політики в створенні сприятливих умов для розвитку туристичного бізнесу [8].

Юрченко Н.І., Кадирус І.Г., Безугла Л.С. розглядають інституційні зміни в економічному середовищі, зокрема в туристичній галузі, в контексті трансформації податкової системи та її впливу на розвиток галузі [11]. Гальцова О.Л. та Юрченко Н.І. аналізують сучасні аспекти розвитку системи оподаткування туристичної індустрії в Україні, що включають як загальні податкові механізми, так і спеціальні заходи для стимулювання розвитку цього сектору [1]. Папп В.В. та Бошота Н.В. звертають увагу на оптимізацію фіскальної ролі податкових надходжень від туристичних підприємств, що є важливим аспектом для забезпечення стабільності податкових надходжень в Україні [7]. Момонт Т.В. вивчає питання організації фінансового, податкового та управлінського обліку на туристичних підприємствах, підкреслюючи необхідність удосконалення облікових систем для кращого управління податковими надходженнями [6]. Томнюк Т.Л. пропонує шляхи максимізації доходів держави від туристичної діяльності, зокрема, через удосконалення стимулюючої податкової системи та впровадження інноваційних підходів до оподаткування туристичних підприємств [9].

Отже, проблематика оподаткування туристичної галузі в Україні є широко обговорюваною в науковій літературі і вітчизняні дослідники акцентують увагу на необхідності адаптації податкової системи до потреб розвитку цієї галузі та її важливості для економічного зростання країни.

Метою статті є комплексний аналіз податкових надходжень від основних видів економічної діяльності туристичної галузі в Україні, зокрема готелів, туристичних операторів, агентств, альтернативних засобів розміщення, а також кемпінгів та стоянок для авто і автопричепів. Стаття націлена на вивчення впливу цих видів діяльності на податкову базу галузі, визначення їхнього внеску в економіку, а також аналіз особливостей оподаткування кожного з сегментів.

Основний матеріал і результати. Туристична галузь є складною системою, що охоплює різноманітні напрями економічної діяльності. Для аналізу податкових надходжень від суб'єктів діяльності туристичної сфери було обрано кілька ключових видів економічної діяльності, відповідно до класифікації, визначеної Державним агентством розвитку туризму в Україні. До них належать: готелі та подібні засоби тимчасового розміщення, туристичні оператори, інші засоби тимчасового розміщення, туристичні агентства, засоби розміщення для відпусток та іншого тимчасового проживання, а також надання місць у кемпінгах і стоянках для житлових автофургонів і причепів. Ці напрями були обрані через їхній значний внесок у розвиток туристичної індустрії та формування податкової бази.

Готелі є центральною ланкою туристичної інфраструктури, яка забезпечує послуги проживання для більшості туристів. Їхня роль у податкових надходженнях є визначальною – у 2023 р. вони забезпечили понад 63% усіх надходжень (1,3 млрд грн) і продемонстрували як зростання доходів, так і стабільність у попиті на послуги розміщення, що робить її основною ланкою в формуванні показників ефективності туристичної галузі.

Туристичні оператори забезпечують організацію подорожей та формують пропозиції для різних категорій споживачів. Їхня діяльність є індикатором рівня розвитку організованого туризму, зокрема внутрішнього та міжнародного. У 2023 р. податкові надходження від цього сегмента зросли майже на 25%, що свідчить про відновлення туристичного попиту та підвищення економічної активності.

Хостели, апартаменти та інші альтернативні засоби розміщення задовольняють попит на бюджетні варіанти проживання. Данний сегмент також орієнтований на молодіжний і груповий туризм, що робить його важливим для забезпечення доступності подорожей для широких верств населення. У 2023 р. цей вид діяльності забезпечив 9,7% податкових надходжень.

Туристичні агентства відіграють важливу роль у просуванні туризму, створенні нових маршрутів і залученні туристів. Їхній внесок у 2023 р. у податкові надходження становив 9,4%. Агентства є ключовими гравцями у формуванні маркетингових стратегій і стимулюванні попиту на послуги галузі.

Категорія засобів розміщення на період відпустки та іншого тимчасового проживання включає бази відпочинку, санаторії та дитячі табори, які є популярними серед сімейного сегмента та туристів, які орієнтуються на оздоровчий або відпочинковий туризм. У 2023 р. вони забезпечили 7,1% податкових надходжень, що свідчить про стабільний попит на ці види послуг навіть у складних економічних умовах.

Кемпінги та стоянки для житлових автофургонів – ця категорія заповнює нішу при відсутності достатніх обсягів капітального житла для розвитку еко- та автотуристів. Хоча їхній внесок у загальні податкові надходження поки що незначний (0,1%), але вони забезпечують додаткові можливості для урізноманітнення туристичних продуктів і залучення нових категорій туристів [10].

Обрані види економічної діяльності відображають основні напрямки функціонування туристичної галузі. Вони охоплюють як традиційні (готелі, туристичні агентства), так і альтернативні (хостели, кемпінги) форми надання послуг. Такий підхід дозволяє отримати комплексну оцінку стану галузі, її внесок в економіку та визначити ключові напрями для подальшого розвитку, що є особливо важливим для розробки стратегій підтримки та стимулювання туризму в Україні.

Для забезпечення подальшого розвитку туристичної індустрії в Україні важливо враховувати не лише актуальні економічні процеси, але і системи оподаткування, які безпосередньо впливають на фінансові потоки в галузі. Діюча система оподаткування України є складною і включає як загальнодержавні, так і місцеві податки та збори, які мають значення для підприємств галузі туризму. Враховуючи різноманіття видів економічної діяльності, пов'язаних з туризмом, потрібно конкретизувати, які з податків та зборів можуть бути застосовані до кожного з напрямків.

Загальнодержавні податки, що підлягають обов'язковій сплаті на всій території країни, забезпечують значну частину надходжень до бюджету, а місцеві податки – це важливе джерело фінансування для розвитку інфраструктури в конкретних територіальних громадах. Такі відрахування, як податок на прибуток підприємств, податок на додану вартість, податок на доходи фізичних осіб, а також спеціальні податки для індустрії туризму: туристичний збір, плата за паркування, мають безпосередній вплив на фінансові результати туристичних підприємств і допомагають формувати бюджетні надходження.

Аналізуючи ці податки, можливо не тільки оцінити їх ефективність для різних сегментів туристичної індустрії, але й визначити ключові напрями для удосконалення системи оподаткування в цій сфері. Таким чином, вивчення податкових надходжень є необхідним для розробки стратегій підтримки і стимулювання галузі, що має важливе значення для її сталого розвитку та інтеграції в міжнародну економіку. Розглянемо, які з податків та зборів можуть діяти для суб'єктів діяльності індустрії туризму в Україні (табл. 1).

Сплата податку на прибуток підприємствами туристичної галузі залежить від їхньої організаційно-правової форми та системи оподаткування. Юридичні особи сплачують податок на прибуток за загальною системою (18% від прибутку). Фізичні особи-підприємці можуть застосовувати спрощену систему.

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування в розмірі 22% сплачують усі підприємства галузі туризму, незалежно від виду діяльності, якщо вони є роботодавцями.

Податок на доходи фізичних осіб в розмірі 18%, військовий збір сплачують усі підприємства галузі туризму незалежно від організаційно-правової форми. Цей податок утримується з доходів працівників (заробітна плата, премії тощо) і перераховується до бюджету роботодавцем.

Платники ПДВ – підприємства (незалежно від виду діяльності: готелі, туристичні оператори, агентства тощо) з річним обсягом постачань понад 1 млн грн зобов'язані реєструватися платниками ПДВ і сплачувати 20% з доданої вартості. Юридичні особи – сплачують ПДВ за стандартною ставкою, додаючи його до вартості послуг. Фізичні особи-підприємці (ФОП) – за умови перебування на загальній системі оподаткування або перевищення встановленого обсягу доходу також сплачують ПДВ.

Якщо такі підприємства здійснюють продаж підакцизних товарів, наприклад, алкогольних напоїв у готелях, ресторанах чи кемпінгах, вони зобов'язані сплачувати акцизний збір на відповідну продукцію. У такому випадку акцизний збір сплачується саме за підакцизні товари, а не за основну діяльність підприємства.

Екологічний податок сплачують підприємства галузі туризму, якщо їхня діяльність пов'язана з викидами в атмосферу, скидами у воду або утворенням відходів. Підприємства індустрії туризму зазвичай не сплачують екологічний податок, оскільки їх діяльність не пов'язана з забрудненням навколишнього середовища.

Плату за землю підприємства галузі туризму сплачують залежно від площі використання земельних ділянок, зайнятих під об'єктами. Розмір плати визначається згідно з нормативною грошовою оцінкою землі та ставками, встановленими місцевими органами влади.

Рентну плату підприємства галузі туризму сплачують за використання природних ресурсів або за одержані спеціальні дозволи. Розмір плати залежить від виду та обсягу використання ресурсів.

Підприємства галузі туризму також сплачують податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, в залежності від типу та площі нерухомості, яку вони використовують. Розмір податку визначається на основі площі нерухомості та місцевих ставок.

Огляд податків та зборів, діючих для суб'єктів індустрії туризму в Україні

Види економічної діяльності індустрії туризму	Готелі та подібні засоби тимчасового розміщення	Діяльність туристичних операторів	Діяльність інших засобів тимчасового розміщення	Туристичні агентства	Засоби розміщення на період відпустки та іншого проживання	Надання місць кемпінгами та стоянками для автопричепів
Загальні податки						
Податок на прибуток підприємств	Сплачують, якщо підприємство є юридичною особою	Сплачують	Сплачують, якщо підприємство є юридичною особою	Не сплачують безпосередньо	Сплачують за умови юридичної особи	Сплачують за умови юридичної особи
Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	Сплачують	Сплачують	Сплачують	Сплачують	Сплачують	Сплачують
Податок на доходи фізичних осіб	Сплачують	Сплачують	Сплачують	Сплачують	Сплачують	Сплачують
Податок на додану вартість	Сплачують, якщо платник ПДВ	Сплачують, якщо платник ПДВ	Сплачують, якщо платник ПДВ	Сплачують, якщо платник ПДВ	Сплачують, якщо платник ПДВ	Сплачують, якщо платник ПДВ
Акцизний збір	-	-	-	-	-	-
Екологічний податок	Сплачують, якщо є джерелом забруднення	-	Сплачують, якщо є джерелом забруднення	-	Сплачують, якщо є джерелом забруднення	Сплачують, якщо є джерелом забруднення
Плата за землю	Сплачують за земельні ділянки	Сплачують за земельні ділянки	Сплачують за земельні ділянки	-	Сплачують за земельні ділянки	Сплачують за земельні ділянки
Рентна плата	Сплачують за використання природних ресурсів	Сплачують за використання природних ресурсів	Сплачують за використання природних ресурсів	-	Сплачують за використання природних ресурсів	Сплачують за використання природних ресурсів
Місцеві податки та збори						
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	Сплачують за будівлі та споруди	-	Сплачують за будівлі та споруди.	-	Сплачують за будівлі та споруди	Сплачують за будівлі та споруди
Єдиний податок для суб'єктів підприємницької діяльності-фізичних та юридичних осіб	Сплачують, якщо спрощена система оподаткування	Сплачують, якщо спрощена система оподаткування	Сплачують, якщо спрощена система оподаткування	Сплачують, якщо спрощена система оподаткування	Сплачують, якщо спрощена система оподаткування	Сплачують, якщо спрощена система оподаткування
Транспортний податок	Сплачують за транспортні засоби, що належать підприємству	Сплачують за транспортні засоби, що належать підприємству	Сплачують за транспортні засоби, що належать підприємству	Сплачують за транспортні засоби, що належать підприємству	Сплачують за транспортні засоби, що належать підприємству	Сплачують за транспортні засоби, що належать підприємству
Збір за місяць для паркування транспортних засобів	Сплачують, якщо мають місця для паркування	Сплачують, якщо мають місця для паркування	Сплачують, якщо мають місця для паркування	-	Сплачують, якщо мають місця для паркування	Сплачують, якщо мають місця для паркування
Туристичний збір	Сплачують за кожного туриста	-	Сплачують за кожного туриста	-	Сплачують за кожного туриста	Сплачують за кожного туриста

Джерело: сформовано автором за [3]

Платниками єдиного податку можуть бути фізичні особи – підприємці та юридичні особи, залежно від рівня доходу та інших критеріїв.

Транспортний податок сплачують підприємства галузі туризму за транспортні засоби, які використовуються в їхній діяльності. Транспортний податок сплачується тільки за наявності транспортних засобів, що підлягають оподаткуванню відповідно до норм податкового законодавства.

Збір за місця для паркування транспортних засобів сплачують підприємства галузі туризму, якщо вони мають або організовують місця для паркування транспортних засобів.

Туристичний збір сплачують підприємства галузі туризму, що надають послуги тимчасового розміщення туристів. Збір сплачується за місцевими нормативами та тарифами в залежності від адміністративного регіону.

Таблиця 2

Динаміка податкових надходжень від туристичної індустрії по Україні

Показник	2021	2022	2023	Відносне відхилення 2023 р. до 2022 р.	Відносне відхилення 2023 р. до 2021 р.
Всього податкові надходження по Україні, млн грн	1107090,9	949764,4	1203544,1	126,7	108,7
Податки від туристичної галузі, тис. грн, у т. ч.:	2231861	1551182	2049462	132,12	91,83
- готелі та подібні засоби тимчасового розміщення	1288616	898381	1303623	145,11	101,16
- діяльність туристичних операторів	259005	167858	205828	122,62	79,47
- діяльність інших засобів тимчасового розміщення	1288616	898381	197915,70	22,03	15,36
- туристичні агентства	279265	204795	193312,80	94,39	69,22
- засоби розміщення на період відпустки та іншого проживання	328215	141164	145868,20	103,33	44,44
- надання місць кемпінгами та стоянками для автопричепів	2243,86	495,4	2914,10	588,23	129,87
Кількість платників податків, осіб, у т. ч.:	21931	18125	16465	90,84	75,08
- юридичні особи	5319	4584	3580	78,10	67,31
- фізичні особи	16612	13541	12885	95,16	77,56

Джерело: сформовано автором за [2; 10]

Аналіз динаміки податкових надходжень від туристичної індустрії по Україні (табл. 2) вказує на складні тенденції, що відображаються в економічних результатах за останні три роки. У 2023 р. податкові надходження від туристичної галузі склали 2049462 тис. грн, що на 32,12% більше, ніж у попередньому 2022 р. (1551182 тис. грн), що свідчить про відновлення певної частини туристичної діяльності, адже 2022 р. був вкрай тяжким для галузі через негативний вплив зовнішніх та внутрішніх факторів. Водночас, порівняно з 2021 р., податкові надходження від туристичної галузі знизилися на 8,17%, що підтверджує продовження труднощів у відновленні цієї галузі на докризовий рівень.

У той же час загальні податкові надходження по Україні у 2023 р. склали 1203544,1 млн грн, що на 26,7% більше, ніж у 2022 р. Це значно вищий темп зростання, порівняно з туристичною галуззю. Однак, темпи зростання податкових надходжень від туристичної індустрії залишаються нижчими і від середніх по економіці України, що означає, що туристична галузь при демонстрації позитивних результатів відстає від загального відновлення економіки.

Динаміка податкових надходжень від туристичної галузі в Україні порівняно з довоєнним часом зменшується по двох основних причинах. По-перше – через введення податкових пільг на період воєнного часу і, відповідно, зниження надходжень від туристичних підприємств. По-друге – обсяги діяльності підприємств туристичної індустрії обмежені через наслідки війни та безпекову ситуацію в країні.

Але все ж таки туристична галузь адаптується до нових умов, коли обмеження на подорожі через безпекові ризики в одних територіях сприяють збільшенню потоку туристів у більш безпечні західні регіони України.

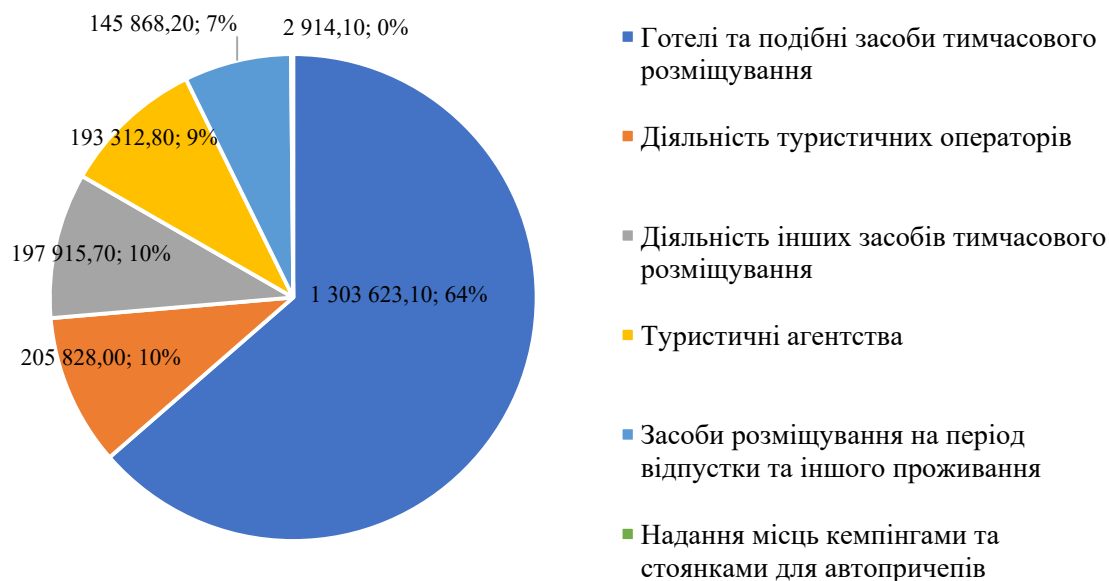

Рис. 1. Податкові надходження від туристичної галузі України за 2023 р. за видами економічної діяльності

Джерело: сформовано автором за [10]

Незважаючи на це, Україна залишається популярним напрямком для подорожей як для українців, які подорожують з обмеженими бюджетами, так і для іноземних журналістів, дипломатів та інших гостей, що продовжують використовувати дороговартісну туристичну інфраструктуру, тим самим сприяючи підтримці інвестицій у галузь.

Висновки. Зважаючи на зростаючу рекреаційну роль туризму в Україні під час війни, важливо розглянути шляхи збільшення туристичних потоків, що, у свою чергу, призведе до активізації туристичної галузі та збільшення податкових надходжень, які сприятимуть підтримці економіки країни та регіонів.

По-перше, необхідно зосередити увагу на розвитку внутрішнього туризму, зокрема в безпечних регіонах, де не ведуться активні бойові дії. Подорожі по Україні набули популярності через їхню важливість для психологічного відновлення громадян. Це створює можливості для місцевих бізнесів зберігати робочі місця та підтримувати економіку регіонів. У цьому контексті держава повинна активно підтримувати розвиток туристичної інфраструктури, забезпечувати доступність і безпеку туристичних маршрутів, а також пропонувати пільгові кредити для підприємств, що працюють у галузі. Залучення більшої кількості туристів до безпечних регіонів сприятиме не тільки збільшенню попиту на місцеві послуги, а й зростанню податкових надходжень.

По-друге, необхідно активніше підтримувати мікро- та малий бізнес у туристичній галузі через податкові стимулюючі програми. Підприємства, що надають послуги для відпочинку та відновлення (готелі, курорти, санаторії), мають великий потенціал для залучення туристів, однак їхній розвиток стримується фінансовими труднощами. Впровадження спрощеної системи оподаткування та податкових пільг для таких бізнесів дозволить збільшити кількість підприємств у туристичному секторі, що сприятиме зростанню податкових надходжень.

Також важливо звернути увагу на екологічний та культурний туризм, який стає важливою складовою внутрішнього туризму. Оскільки багато туристів шукають не лише розваги, а й можливості для психологічного відновлення, розвиток цих напрямів може стати потужним двигуном для збільшення податкових надходжень, створення нових робочих місць та підтримки місцевих ініціатив.

Таким чином, збільшення податкових надходжень від туристичної галузі можливе за умови комплексного оптимального підходу, що включає розвиток внутрішнього туризму, підтримку місцевих підприємств, а також заохочення екологічних та культурних ініціатив. Такий підхід не тільки сприятиме збільшенню податкових надходжень в галузі, але і сприятиме сталому розвитку економіки України в умовах війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гальцова О.Л., Юрченко Н.І. Сучасні аспекти розвитку системи оподаткування туристичної індустрії в національній економіці України. *Прийзовський економічний вісник*. 2019. Випуск 3(14). С. 60–65. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/3_14_uk/12.pdf
2. Державний бюджет України. Доходи. URL: <https://openbudget.gov.ua/>
3. Державна податкова служба України. Податки, збори, платежі. URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori>
4. Діденко А.В. Система оподаткування туристичного бізнесу в Україні. Економіка. Управління. *Інновації*. 2010. № 1 (3). С. 236–245. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/didenko2.html
5. Кравченко А.В. Особливості оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.4.86>
6. Момонт Т.В. Визначення алгоритму побудови фінансового, податкового та управлінського обліків на туристичних підприємствах України. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*. 2015. Вип. 1. С. 64–69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkib_2015_1_13
7. Пап В.В., Бошота Н.В. Фіскальна роль податкових надходжень туристичних підприємств країни. *Науковий вісник Ужгородського університету : серія: Економіка; зб. наукових праць*. Ужгород : Говерла, 2018. Вип. 1(51). С. 370–374. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2018.1\(51\).370-374](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2018.1(51).370-374)
8. Розметова О.Г. Державне регулювання оподаткування суб'єктів туристичної діяльності. *Інноваційна економіка*. 2012. № 9 (35). С. 235–240. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/271349f6-dc47-431e-8477-ab93f7773b3e/content>
9. Томнюк Т.Л. Шляхи максимізації доходів держави від провадження туристичної діяльності. *Облік і фінанси*. 2015. № 1. С. 114–119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2015_1_19
10. У 2023 році податкові надходження від туристичної галузі України вийшли на довоєнний рівень. Державна агенція розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2023-roci-podatkovi-nadhodzhennya-vid-turistichnoyi-galuzi-ukrayini-viyshli-na-dovoiennyi-riven>
11. Юрченко Н.І., Кадирус І.Г., Безугла Л.С. Інституціональна трансформація розвитку економіки України: колективна монографія / за заг. ред. О.Л. Гальцової. Херсон : Видавничий дім «Гельветика». 2019. С. 254–267. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/2990/1/251-264.pdf>

REFERENCES:

1. Hal'tsova, O. L., Yurchenko, N. I. (2019) Cuchasni aspekty rozvytku systemy opodatkuvannya turystychnoyi industriyi v natsional'ny ekonomitsi Ukrayiny [Modern aspects of the development of the tourism industry taxation system in the national economy of Ukraine]. *Pryazovskiy ekonomichnyi visnyk*, vol. 3(14), pp. 60–65. Available at: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/3_14_uk/12.pdf
2. Derzhavnyy byudzheth Ukrayiny. Dokhody [State Budget of Ukraine. Revenues]. Available at: <https://openbudget.gov.ua/>
3. Derzhavna podatkovna sluzhba Ukrayiny. Podatky, zbory, platezhi [State Tax Service of Ukraine. Taxes, fees, payments]. Available at: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori>
4. Didenko, A. V. (2010) Systema opodatkuvannya turystychnoho biznesu v Ukrayini [Taxation system of tourism business in Ukraine] *Ekonomika. Upravlinnya. Innovatsiyi – Economy. Management. Innovations*. vol. 1 (3). pp. 236–245. Available at: https://tourlib.net/statti_ukr/didenko2.html
5. Kravchenko A. V. (2021) Osoblyvosti opodatkuvannya subiektiv turystychnoi diialnosti v Ukraini [Peculiarities of taxation of subjects of tourist activity in Ukraine]. *Efficient economy*, vol. 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.4.86>
6. Momont, T. V. (2015) Vyznachennya alhorytmu pobudovy finansovoho, podatkovoho ta upravlinskoho oblikiv na turystychnykh pidpryyemstvakh Ukrayiny [Definition of algorithm for construction of financial, tax and management accounts at tourist enterprises of Ukraine] *Visnyk Kyivivs'koho instytutu biznesu ta tekhnolohiy – Bulletin of the Kiev Institute of Business and Technologies*, vol. 1, pp. 64–69. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkib_2015_1_13
7. Papp, V. V., Boshota, N. V. (2018) Fiskal'na rol' podatkovykh nadkhodzen' turystychnykh pidpryyemstv krainy [Fiscal role of tax revenues of tourist enterprises of the country]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu : seriya: Ekonomika; zb. naukovykh prats'*. Uzhhorod: Hoverla, vol. 1(51), pp. 370–374. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2018.1\(51\).370-374](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2018.1(51).370-374)
8. Rozmetova O. H. (2012) Derzhavne rehuliuвання opodatkuvannya subiektiv turystychnoi diialnosti [State regulation of taxation of subjects of tourist activity]. *Innovative economy*, vol. 9, pp. 235–240. Available at: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/271349f6-dc47-431e-8477-ab93f7773b3e/content>
9. Tomnyuk, T. L. (2015) Shlyakhy maksymizatsiyi dokhodiv derzhavy vid provadzhennya turystychnoyi diyal'nosti [Ways of maximizing state revenues from tourism activities]. *Oblik i finansy – Accounting and finance*, vol. 1, pp. 114–119. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2015_1
10. У 2023 році податкові надходження від туристичної галузі України вийшли на довоєнний рівень. Державна агенція розвитку туризму [In 2023, tax revenues from the tourism industry of Ukraine reached pre-war levels. State Agency for Tourism Development] Available at: <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2023-roci-podatkovi-nadhodzhennya-vid-turistichnoyi-galuzi-ukrayini-viyshli-na-dovoiennyi-riven>

11. Yurchenko, N. I., Kadyrus, I. H., Bezuhla, L. S. (2019) Instytutsional'na transformatsiya rozvytku ekonomiky Ukrainy [Institutional transformation of the development of the economy of Ukraine]. Kolektyvna monohrafiya / za zah. red. O. L. Hal'tsovoyi. Kherson : Vydavnychyy dim «Hel'vetyka». P. 254–267. Available at: <https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/2990/1/251-264.pdf>

УДК 338.48

JEL F63

Герасименко Тетяна Володимирівна, кандидат геологічних наук, доцент, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка». **Податкові надходження від туристичної галузі та їхнє значення в економічному розвитку України.**

Розглянуто виклики та перспективи розвитку туристичної галузі України через оптимізацію податкових надходжень та стимулювання інвестицій. Проведено комплексний аналіз основних видів економічної діяльності туристичного сектору, таких як готелі, туристичні оператори, агентства та альтернативні засоби тимчасового розміщення. Визначено їх внесок у формування податкової бази галузі та вплив на економіку країни. Окреслено шляхи вдосконалення податкової політики для забезпечення стабільного фінансування державного бюджету та конкурентоспроможності туристичних підприємств. Стаття акцентує увагу на необхідності підтримки розвитку туристичної інфраструктури через державне регулювання та стимулюючу фіскальну політику. Обґрунтовано важливість інтеграції міжнародного досвіду для підвищення ефективності функціонування туристичної індустрії України.

Ключові слова: податкові надходження, суб'єкти підприємництва, туристична інфраструктура, післявоєнне відновлення, економічний розвиток.

UDC 338.48

JEL F63

Tetiana Herasymenko, Candidate of Geological Sciences, Associate Professor, «Dnipro Polytechnic» National Technical University. **Tax revenues from the tourism industry and their significance in the economic development of Ukraine.**

The article comprehensively examines the impact of tax policy on the development of the tourism industry in Ukraine. It explores the relationship between tax revenues generated from various types of economic activities within the tourism sector and their contributions to the formation of state and local budgets. Emphasis is placed on analyzing taxes paid by key players in the industry, including hotels, tour operators, travel agencies, alternative accommodation facilities, campsites, and other stakeholders. Key aspects of taxation for each activity type are presented, covering the payment of general taxes such as corporate profit tax, value-added tax, and personal income tax. The analysis also includes other fiscal obligations like environmental tax, land tax, rent payments, and local taxes and fees, such as tourist tax, transport tax, real estate tax, and the unified tax for entrepreneurs under simplified taxation systems. Taxation specifics are outlined based on the legal status of entities (legal entities or individuals), the choice of taxation system (general or simplified), and the extent of resource utilization and land ownership. The article delves into critical challenges of tax regulation affecting the tourism sector. It is determined that hotels, travel agencies, and alternative accommodation providers face the greatest fiscal pressures due to tourist taxes and environmental taxes. In response to these challenges, the paper proposes measures to improve tax policy, including reducing the tax burden on small businesses, streamlining tax payment procedures, and implementing preferential taxation mechanisms to foster industry growth. Special attention is given to the tourism industry's broader impact on regional development and its role in fostering a sustainable national economy. The importance of targeted fiscal incentives to enhance tourism infrastructure is emphasized, highlighting their potential to attract domestic and foreign investment, boost employment, and integrate Ukraine into the global tourism landscape. By addressing existing fiscal inefficiencies and implementing proactive measures, the tourism industry can serve as a cornerstone for economic resilience and growth in Ukraine, particularly in the face of contemporary global challenges. Moreover, the article encourages the adoption of a balanced fiscal framework that aligns tax obligations with the financial capacities of tourism businesses while ensuring that revenues are reinvested into the sector's development. This approach is vital for building a competitive and inclusive tourism ecosystem that supports innovation, enhances regional attractiveness, and promotes cultural exchange.

Keywords: tax revenues, business entities, tourism infrastructure, post-war reconstruction, economic development.